

an epithet of Viṣṇu. -पर्यायः (with Jainas) N. of the last but one stage in the perception of truth. -पूत a. (मनःपूत) 1 considered pure by the mind, approved by one's conscience; मनःपूतं समाचरेत् Ms. 6. 46. -2 of a pure mind, conscientious. -प्रणीत a. (मनःप्रणीत) agreeable or pleasing to the mind. -प्रसादः (मनः-प्रसादः) composure of mind, mental calm. -प्रिय a. dear to the heart. -यः cinammon (Mar. दालचिनी). -प्रीतिः f. (मनःप्रीतिः) mental satisfaction, joy, delight. -भव a. mind-born, created by fancy; दृश्यमाना विनायनं न दृश्यन्ते मनोभवाः Bhāg. -भवः, -भूः 1 the god of love, Cupid; रे रे मनो मम मनोभवशासनस्य पादाम्बुजद्वयमनारतमानमन्तम् Bv. 4. 32; Ku. 3. 27; R. 7. 22; श्यामा शुशुभे शशिना तथा मनोभूः Kalāvīlāsa. -2 love, passion, lust; अत्यारूढो हि नारीणामकालज्ञो मनोभवः R. 12. 33. -मयनः the god of love. -मय see separately. -यायिन् a. 1 going at will or pleasure. -2 swift, quick as thought; उत्पत्य खं दशप्रीवो मनोयायो शिताम्रमृत् Bk. 5. 30. -3 keen desire; अहं हि तस्याय मनोभवेन संपीडिता तद्रतसर्वभावा Rām. 5. 32. 12. -योगः close application of the mind, close attention. -योनिः the god of love. -रञ्जनम् 1 pleasing the mind. -2 pleasantness. -रथः 1 'the car of the mind', a wish, desire; अवतरतः सिद्धिपर्यं शब्दः स्वमनोरथस्येव M. 1. 22; मनोरथानामगतिर्न विद्यते Ku. 5. 64; R. 2. 72; 12. 59; उत्पद्यन्ते विलीयन्ते दरिद्राणां मनोरथाः Udb. ; आशा नाम नदी मनोरथजला Bh. 3. 45. -2 a desired object; मनोरथाय नाशसे Ś. 7. 13. -3 (in dramas) a hint, a wish expressed indirectly or covertly. तृतीया N. of the third day in the bright half of Chaitra. दायक a. fulfilling one's expectations. (-कः) N. of a Kalpa-taru. दुमः the god of love. बन्धुः cherishing or entertaining of desire. बन्धुः the friend of (who satisfies) desires; तस्या भवानपि मनोरथबन्धुबन्धुः Māl. 1. 34. सिद्धिः f. fulfilment of one's desires. सृष्टिः f. a creation of the fancy, a castle in the air. -रम a. attractive, pleasing, agreeable, lovely, beautiful; अरुण-नखमनोरमासु तस्याः (अङ्गुलीषु) Ś. 6. 11; पुरस्ताद्विमले पात्रे सुविस्तीर्णे मनोरमे Susruta. (-मा) 1 a lovely woman. -2 a kind of pigment. -रागः affection, passion (of the heart). -राज्यम् 'kingdom of the fancy', a castle in the air; मनोराज्यविजृम्भणमेतत् 'this is building castles in the air'. -रज्ज् f. pain or grief of the heart. -लयः loss of consciousness. -लौल्यम् freak, caprice. -वल्लभा a beloved woman. -वहा N. of a particular artery; ('अश्वत्थपत्रनाडीव द्विसप्ततिशताधिका । नाडी मनोवहेत्युक्तं योगशास्त्र-विशारदैः'); मध्ये च हृदयस्यैका शिरा तत्र मनोवहा । शुक्रं संकल्पजं नृणां सर्वगात्रैर्विसुञ्चति ॥ Mb. 12. 214. 19. -वाक्कर्मन् n. pl. thoughts, words and deeds. -वाञ्छा, -वाञ्छितम् a wish of the heart, a desire, -विकारः, -विकृतिः f. emotion of the mind. -विनयनम् mental discipline. -विरुद्ध a. 1 incomprehensible. -2 against the dictates of mind or conscience. -वृत्तिः f. 1 working of the mind, volition. -2 disposition, temper. -वेगः quickness of thought. -व्यथा mental pain or anguish. -शल्य a. rankling in the mind; (बाहुः) कुबेरस्य मनःशल्यं शंसतीव

पराभवम् Ku. 2. 22. -शिलः, -ला red arsenic; मनःशिला-विच्छुरिता निषेदुः Ku. 1. 55; R. 12. 80; टङ्कैर्मनःशिलगुहैरवदीर्य-माणा Mk. ; गन्धास्मानं मनःशिलाम् Śiva B. 30. 19; मनःशिला-पङ्कलिखितेन च विद्योतितल्लटपट्टाम् K. -शीघ्र a. quick as thought. -संकल्पः desire of the heart. -संगः attachment of the mind (to anything). -संचेतनाहारः (with Buddhists) one of the four kinds of food (in a material and spiritual sense). -संतापः anguish of the mind. -समृद्धिः heart's content; Bhāg. -संवरः coercion of mind. -सुख a. agreeable to the mind. -स्थ a. being in the heart, mental. -स्थैर्यम् firmness of mind. -हत a. disappointed. -हर a. pleasing, charming, attractive, fascinating, lovely; अव्याजमनोहरं वपुः Ś. 1. 18; Ku. 3. 39; R. 3. 32. (-रः) a kind of jasmine. (-रम्) gold. -हर्तृ, -हारिन् a. heart-stealing, captivating, agreeable, pleasing; हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः Ki. 1. 4; गाङ्गं वारि मनोहारि मुरारिचरणच्युतम् Gaṅgāṣṭaka by Vālmiki 7. -हारी an unchaste or unfaithful woman. -ह्लादः gladness of heart. -ह्ला red arsenic; मनःशिला मनोगुप्ता मनोहा नागजिह्विका Bhāva. P.

मनसा N. of a daughter of Kaśyapa, sister of the serpent king, Ananta, wife of the sage जरत्कार and mother of the sage अस्तिक; so मनसादेवी. -Comp. -पञ्चमी the fifth day in the dark half of Āṣāḍha.

मनसिज a. [मनसि जायते जन्-ड अलुक्०] Mind-born, mental. -जः 1 The god of love; मनसिजतरुषुष्पम् R. 18. 52. -2 Love, passion; मनसिजरुजं सा वा दिव्या ममालम्पोहितुम् V. 3. 10; समस्तापः कामं मनसिजनिदाघप्रसरयोः Ś. 3. 9. -3 The moon.

मनसिशयः 1 The god of love; मनसिशयमहात्मन्यध्यामी न कुसुमपञ्चकम्प्यलं विसोदुम् Śi. 7. 2. -2 The moon.

मनस्तः ind. From the mind or heart; R. 14. 84.

मनस्यति Den. P. 1 To intend, design. -2 To think, reflect.

मनस्विन् a. [प्रशस्तं मनः अस्त्यस्य विनि] 1 Wise, intelligent, clever, high-souled, high-minded; तथा मेने मनस्विन्या लक्ष्म्या च वसुधाधिपः R. 1. 32; Pt. 2. 120; विपक्वित्रमज्ञानगति-र्मनस्वी Bk. 1. 10. -2 Attentive. -3 Steady-minded, resolute, determined; Ku. 5. 6; मनस्वी कार्यार्थी न गणयति दुःखं च सुखम् Bh. 2. 81. -m. The fabulous animal called Śarabha. -नी 1 A high-minded or proud woman; मनस्विनीमानविघातदक्षम् Ku. 3. 32; M. 1. 20; V. 3. 5. -2 A wise or virtuous woman. -3 N. of Durgā. -4 N. of the mother of the moon.

मनस्विता 1 Intelligence. -2 Magnanimity, high-mindedness. -3 Hope, expectation.

मनित p. p. Known, understood.

मनीक P. To take to heart.

मनोमय a. Mental, spiritual; मनोमयः प्राणशरीरेनेता प्रतिष्ठितोऽभे हृदयं संनिधाय Muṅḍ. Up. 2. 2. 7. -Comp. -कोशः,